

ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ МАЛОПОШИРЕНИХ АБОРИГЕННИХ ТА ІНТРОДУКОВАНИХ ВИДІВ НА ЗАКАРПАТТІ

1 – УкрНДІгірліс; 2 Карпатська ЛНДС УкрНДІгірліс

Генеральна Асамблея ООН прийняла 1992 року Конвенцію зі збереження генофонду рослинного та тваринного світу планети. Україна приєдналася до міжнародних угод, що впливають з цього рішення.

Питання збереження та використання лісогенетичних ресурсів лісотвірних порід детально вивчено та впроваджується в лісогосподарське виробництво. Проте, окремі популяції, екотипи та види деревно-чагарникових порід, які є цінними компонентами лісових біоценозів, не достатньо вивчені. Українським науково-дослідним інститутом гірського лісівництва та Карпатською ЛНДС протягом 2000–2002 рр. провадилися наукові дослідження з відтворення цінного лісового генофонду малопоширених видів у наступних поколіннях лісу методами *in situ* та *ex situ* з ціллю підтримання екологічної рівноваги та підвищення рекреаційного потенціалу Карпатських лісів.

Детально вивчено сучасний стан поширення ясена звичайного, вузьколистого, білого, клена-явора, клена гостролистого, татарського та польового, ільма гірського, в'яза, береста, черешні лісової, береки, бузку угорського, кизилу, клокички, плодкових лісових порід. Серед хвойних порід цінність мають: тис ягідний, модрина європейська, сосна звичайна карпатського екотипу, сосна кедрова європейська, які зустрічаються невеликими популяціями в лісових угрупованнях Закарпаття.

З ціллю збагачення видового складу протягом тривалого часу в Закарпатті випробувано та впроваджено в лісокультурне виробництво низку цінних інтродуцентів: дугласії, модрици японської, сосни кедрової корейської, ялиці велетенської, кедр атласького, туї гігантської, каштана їстівного, дуба червоного, тюльпанового дерева, карії серцеподібної, платана кленолистого, хурми віргінської та інших порід.

Для збереження цінних малопоширених видів запропоновані заходи, які передбачають охорону генофонду, виділення та створення постійної лісонасінневої бази малопоширених видів, заборону вирубок під час будь-яких видів рубок, залишення насінників, використання насіння та садивного матеріалу під час штучного лісовідновлення, створення селекційних об'єктів: клонових архівів і лісонасінних плантацій, родинних плантацій, зберігаючих культур, штучних ПЛНД за алейним і лісосадовим принципами.

Збереження та відтворення генетичних ресурсів малопоширених видів дасть змогу покращити сировинну базу для лісопереробної та меблевої промисловості, збагатити кормову базу для лісової фауни, бджільництва, а також сприятиме збагаченню біорізноманіття, біологічної стійкості лісових екосистем.